

Lilskub, som dette Lilskub vilde blive, og derfor tror jeg, at Foretagendet dog, vel beset, dersom det fortjener at udføres — og de Mænd, som kunne kende det og have Betingelserne for at kende det, have den Overbevisning, at det kan forrente sig, saaledes som det er forklaret for os i Udvalget og ved forskellige Skrivelser og Oplysninger, — alligevel med disse 1,500,000 Kr. vil komme i Stand, og at vi deri ville have nogen Betyggelse for, at det er et sundt Foretagende. Jeg anbefaler derfor at blive ved Mindretallets Forslag.

Frederiksen: Efter den Maade, hvorpaa Thinget vil se, at denne Sag er tagen af hele Udvalget som en ganske neutral Sag, hvor man fra alle Sider har stillet sig meget velvilligt, og saaledes som den ogsaa er motiveret af Ordføreren, har jeg saa at sige Intet at sige til hans Udtalelser. Det stiller sig for mig som et Forsøg, et Forsøg, som imidlertid er nødvendigt og som i mine Øine er et forstandigt Forsøg paa, hvad der kan gøres for Den derovre. Kun den sidste Bemærkning af den ærede Ordfører paa Mindretallets Begne maa jeg, ligesom den ærede Minister har gjort, modsig. Ogsaa jeg har den bestemte Opfattelse af Forholdet, at de private Forhandlinger, som hidtil have fundet Sted, som den ærede Minister har udtalt, ere fuldkommen saa vigtige og nødvendige som dem, vi høre her; de briste, de ere forbi, hvis man ikke gaar ind paa de 2½ Millioner, hvis man bliver staaende ved de 1½ Mill. Efter Alt, hvad der foreligger, i det Mindste efter Alt, hvad der hidtil er stet i denne Sag, er ogsaa jeg overbevist om, at der ingen Udflugt er til, at der kommer Noget ud af det, og hvis man vil have Noget ud af Sagen, tror jeg, at det er absolut nødvendigt, at vi tilskyde en lige saa stor Del, som tilskydes fra den anden Side. Efter min Mening bør man altsaa gaa ind paa de 2½ Mill. med de gode Garantier, som Kolonialraadet vil stille.

Sørensen: Det er jo kun det ene Punkt med Hensyn til Summens Størrelse, hvorom Udvalget ikke er enig, og jeg har ikke kunnet komme til nogen bestemt Overbevisning med Hensyn til, hvilken Størrelse der er absolut nødvendig. Naar man imidlertid lægger Mærke til, at Forslaget ikke blot gaar ud paa at oprette et Fælleskogerier, men at Tanken tillige er at købe en Plantage, som skulde indrettes til Mønsterplantage, og at den Sum, hvorom her er Tale, de 5 Millioner Kroner, skulde være tilstrækkelig til det Hele, staar det for mig som noget tvivlsomt, hvorvidt det er rigtigt at tage det Hele med paa en Gang. Om 3 Millioner Kroner kunne slaa til, veed jeg ikke; Noget ud derover vil der muligvis gaas; men at denne Sum ikke kan være tilstrækkelig til selve Kogeriet, som er det Væsentlige, — thi hvor stor Indflydelse en Mønster-

plantage vil have, er i Grunden ikke godt at vide — er dog muligt, naar man veed og faar at se af Anmærkningerne, som medfølge Lovforslaget, at det just ikke er overalt paa Den, at der er Mangel paa Kapital eller Gøne til at indføre Forbedringer. Der findes ikke saa Plantager, som ikke ere behæftede, og ikke faa, som kun ere behæftede meget lidt, men som dog dyrkes og drives paa selv samme Maade som alle de andre. Naar der ene og alene var Mangel paa Gøne, var det naturligt, at Dyrkingen ikke kunde gaa frem, men hvor der ikke er Mangel paa Gøne til forbedret Dyrking, ser man godt, at der mangler noget Andet, og det er det, man faar Indtrykket af helt igjennem. Den store, dygtige, personlige Udførelse af Kræfter mærker man grumme lidt til derovre; og selv om Fælleskogeriet kommer godt i Gang, har jeg derfor ikke fuldkommen Tro til, at det vil blive nogen betydelig Forandring med Hensyn til Jordens Dyrking. Jeg tror ganske vist, at det er nødvendigt, at der, før Forbedringerne kunne komme, efterhaanden opstaar en ny Arbejderslægt, der er opvoget under friere Arbejdsformer, og som i en ganske anderledes Grad vil være knyttet til Egnen derovre, end for Tiden finder Sted; før tror jeg ikke, man kan vente, at der vil blive nogen virkelig Fremgang i selve Dyrkingen. Naar der blot helt igjennem var Mangel paa Gøne, kunde man forstaa, at Forholdet vilde blive anderledes, naar Gøne kom tilstede; men der mangler tillige mangan Gang Foretagelsesaand. Dersom Statskassen kunde drive en saadan Virksomhed, vilde det naturligvis være uden Betydning for den, om den gav den Million Kroner mere eller mindre; men det tror jeg ikke kan lade sig gøre, og det er derfor af største Betydning, at den private Kapital, som træder til, er stærkt engageret, for at den kan tage hele Spørgsmaalet saa nøie under Overveelse som muligt. Jeg kan ikke tro, at Kapitalen virkelig ikke kan skaffes tilstede, naar de private Folk have fuld Sikkerhed og Visshed for, at Foretagendet er baade nyttigt og godt, og navnlig, at det kan forrente sig. Hvis det skulde vise sig, at der alene er Mangel paa Penge, men at de private Folk i Virkeligheden have fuld Tiltro til Foretagendets Nytte og Gavnlighed ikke blot for Egnen, men i det Hele taget, men saaledes, at Foretagendet kan forrente sig, og at det blot er Mangelen paa at skaffe kontante Penge tilstede, vilde dette ganske vist have Betydning. Jeg kan imidlertid neppe tro, at det er dette, der er i Veien, men jeg frygter for, at de private Folk nære for stor Tvivl med Hensyn til Foretagendets Rentabilitet.

Frederiksen: Det ærede Medlem har fuldkommen Ret i, at det gjælder ikke blot om at bygge dette Kogerier, men ogsaa om, at der bliver noget Suffer at tage, men det er netop Grunden,